

Yn gefn ichi Drwy'ch Gwasanaeth Rheithgor

Gwasanaeth rheithgor

Mae gwasanaethu ar reithgor yn ddyletswydd gyhoeddus o bwys, ac fel rheithiwr, byddwch yn chwarae rhan hollbwysig yn y system cyfiawnder troseddol. Bob blwyddyn, bydd tua 200,000 o bobl, o bob cwr o Gymru a Lloegr, yn cael eu gwysio i wasanaethu ar reithgor.

I'r rhan fwyaf o bobl, mae gwasanaethu ar reithgor yn brofiad diddorol, mae'n rhoi boddhad ac mae'n rhywbeth y byddant ond yn ei wneud unwaith neu ddwywaith yn ystod eu hoes. Ond, weithiau, gall fod yn brofiad sy'n dychryn pobl oherwydd y cyfrifoldeb sydd arnyn nhw i wneud penderfyniadau, a hynny ar ben gorfod teithio mwy nag arfer neu wneud trefniadau ychwanegol. Cofiwch, fyddwch chi ddim ar eich pen eich hun ac os cewch chi unrhyw anhawster, neu os oes rhywbeth yn eich poeni, fe allwch siarad â staff y llys neu â'r rheithwyr eraill.

Bydd rheithwyr yn penderfynu os yw'r diffynyddion yn euog o'r trosedd y maent yn cael eu cyhuddo ohono, ar sail y dystiolaeth sy'n cael ei chyflwyno yn y llys. Bydd Llys y Goron yn delio â'r treialon troseddol mwy difrifol ac fe all y rheini gynnwys llofruddiaeth, trais rhywiol a niwed corfforol difrifol. Oherwydd hynny, weithiau bydd rheithwyr yn clywed dystiolaeth sy'n gallu achosi loes meddwl a gofid iddynt, a hynny am sawl rheswm. Rydym wedi cydweithio â'r Samariaid (**gweler tudalen 2**) i baratoi'r daflen hon, er mwyn rhoi cymorth emosiynol i reithwyr cyn iddyn nhw wasanaethu ar reithgor, yn ystod y broses ac wedyn.

Cyn ichi ddechrau gwasanaethu ar reithgor

Os dyma'r tro cyntaf ichi gael eich galw i wasanaethu ar reithgor, mae'n beth naturiol eich bod yn poeni am beth i'w ddisgwyl ac am beth y byddan nhw'n gofyn ichi ei wneud.

Bwriad yr wybodaeth a anfonwyd atoch, ac sydd ar gael ar wefan www.gov.uk, yw tawelu'ch meddwl drwy esbonio'r drefn. Wedi dweud hynny, rydyn ni'n sylweddoli eich bod, o bosib, yn dal i boeni, neu fod gennych gwestiynau i'w gofyn.

Os ydych yn poeni o ddifrif ac yn meddwl y byddai ymweld â'r llys o gymorth, efallai y gallech drefnu ymweliad â'r llys cyn ichi ddechrau gwasanaethu ar reithgor. Gallwch wneud hyn drwy gysylltu â'r Swyddfa Ganolog Gwysio Rheithgor; neu fe allwch ofyn i'r swyddfa honno drefnu ichi gael sgwrs dros y ffôn gydag aelod o staff y llys am y pethau sy'n eich poeni.

Yn ystod eich cyfnod ar y rheithgor

Ar ôl ichi ddod i'r llys a chael eich dethol i eistedd mewn treial, bydd y barnwr yn rhoi rhagor o ganllawiau ichi am eich cyfrifoldebau yn yr ystafell llys ac yn ystod y treial. Gall gwasanaethu ar reithgor effeithio ar bobl mewn gwahanol ffyrdd. Mae'n bosib y byddwch chi'n clywed neu'n gweld tystiolaeth sy'n peri gofid ichi ac, o dan rai amgylchiadau, mae'n bosib y cewch chi'ch atgoffa am ddigwyddiadau yn y gorffennol ac y bydd hynny'n corddi hen deimladau.

Bydd staff y llys ar gael yn ystod pob cam o'ch gwasanaeth rheithgor

Cofiwch y bydd staff y llys ar gael yn ystod pob cam o'ch gwasanaeth rheithgor. Yn benodol, os oes rhywbeth rydych chi'n ansicr neu'n anesmwyth yn ei gylch yn ystod y treial, dylech ysgrifennu nodyn at farnwr y treial a thynnu sylw'r tywysydd drwy godi'ch llaw. Bydd y tywysydd yn rhoi'ch nodyn i'r barnwr a fydd yn delio â'ch ymholiad neu'ch pryder. Neu, fe allwch chi ysgrifennu nodyn at y barnwr, yn breifat yn ystod egwyl, a rhoi'r nodyn i'r tywysydd wrth ichi ddychwelyd i'r ystafell y llys.

Efallai mai'r cyfan sydd ei angen arnoch yw cael sgwrs â rhywun am eich teimladau

Weithiau, efallai mai'r cyfan sydd ei angen arnoch yw cael sgwrs â rhywun am sut rydych yn teimlo yn ystod eich cyfnod yn gwasanaethu ar reithgor. Efallai y bydd staff y llys a'r rheithwyr eraill yn y treial yn gallu'ch helpu chi. Efallai y bydd hyn yn ddigon, ac y bydd y teimladau'n diflannu wrth ichi sylweddoli nad ydych chi ar eich pen eich hun. Ond, os byddwch yn siarad am eich gwasanaeth rheithgor, rhaid ichi fod yn ofalus am yr hyn y

byddwch yn ei drafod. Rhaid ichi sicrhau eich bod bob amser yn dilyn y cyfarwyddiadau gawsoch chi gan farnwr y treial am eich cyfrifoldebau fel rheithiwr.

Mae'n drosedd i unrhyw un y tu allan i'ch rheithgor geisio ymyrryd neu ar reithiwr neu ei fygwth mewn unrhyw achos sydd gerbron Llys y Goron.

Os bydd rhywun yn dod atoch chi i sôn am yr achos, rhaid ichi ddweud wrth un o swyddogion y llys neu un o swyddogion yr heddlu ar unwaith er mwyn i'r mater gael ei ddwyn i sylw barnwr y treial.

Ar ôl ichi orffen gwasanaethu ar reithgor

Ar ôl ichi wasanaethu ar reithgor, os oes unrhyw ran o'r dystiolaeth wedi peri gofid ichi, efallai y byddwch yn teimlo bod angen ichi drafod eich teimladau. Mae'r Samariaid ar gael ichi, neu efallai yr hoffech gysylltu â'ch meddyg teulu i gael cyngor a chael gwybod pa gymorth sydd ar gael ichi.

Wedi dweud hynny, ddylech chi byth drafod y sgysiau gawsoch chi yn ystafell drafod y rheithgor. Mae hyn yn cynnwys unrhyw ddatganiadau a barn a fynegwyd gennych chi neu gan y rheithwyr eraill yn ystod eich cyfnod yn yr ystafell drafod oherwydd mae'r holl sgysiau hyn yn breifat i chi a'r rheithwyr eraill.

Fel rheithiwr, dylech fod yn ymwybodol bod datgelu i unrhyw unigolyn unrhyw fanylion am ddatganiadau a wnaethpwyd, barn a fynegwyd, dadleuon a gynigiwyd neu bleidleisiau a fwriwyd gan aelodau rheithgor yn ystod eu trafodaethau mewn unrhyw achos cyfreithiol, yn drosedd a all arwain at gosb o ddirwy a/neu garchar.

Cofiwch, ar ôl ichi orffen gwasanaethu ar reithgor, y bydd y rheolau uchod yn dal i fod yn berthnasol os trafodwch chi unrhyw fanylion ynglŷn ag achosion. Mae hyn yn cynnwys trafodaethau gyda chynrychiolwyr y Samariaid, eich meddyg teulu, staff y llys, a'ch teulu a'ch ffrindiau.

Sut y gall y Samariaid helpu

Elusen annibynnol yw'r Samariaid sy'n cynnig cymorth emosiynol, ac mae'r cymorth hwnnw ar gael 24 awr y dydd, ond nid yw'n cynnig cyngor.

Fe gewch eich annog i siarad am eich teimladau a bydd hynny'n rhoi amser ichi feddwl drwy'ch pryderon ac ystyried y dewisiadau sydd ar gael ichi.

Gallwch siarad â'r Samariaid yn gwbl gyfrinachol oherwydd ni fyddan nhw ddim sôn wrth neb arall am y pethau y byddwch yn eu dweud wrthyn nhw. Fyddan nhw ddim yn eich barnu chi chwaith.

Mae gan y Samariaid 20,000 o wirfoddolwyr sydd wedi'u hyfforddi ac mae'r rheiny'n cynnig cymorth emosiynol dros y ffôn a'r e-bost yn ogystal â thrwy lythyr a chyfarfodydd wyneb yn wyneb. Mae 201 o ganghennau ledled y Deyrnas Unedig a Gweriniaeth Iwerddon. Mae'r Samariaid ar gael i bawb sy'n wynebu unrhyw fath o drallod, a hynny'n amrywio o broblemau ynghylch perthynas a phroblemau teulu i straen meddwl cysylltiedig â'r gwaith a phryderon ariannol.

Sut mae cysylltu â'r Samariaid

Rhif ffôn

(Mae'r manylion diweddaraf am gostau ffonio i'w gweld ar wefan y Samariaid.)

Y Deyrnas Unedig: 08457 90 90 90

Gweriniaeth Iwerddon: 116 123

E-bost

jo@samaritans.org

Ewch i'r wefan

www.samaritans.org

Llythyr

FREEPOST RSRB-KKBY-CYJK

Chris, PO Box 90 90, Stirling, FK8 2SA

Cysylltu â'ch cangen leol o'r Samariaid

Ewch i www.samaritans.org i weld lle mae'ch cangen leol

Cwestiynau cyffredin

Sut mae gwybod beth i'w ddisgwyl wrth wasanaethu ar reithgor?

Mae 'Siarter y Rheithiwr' yn rhestru'r safonau sylfaenol y gallwch chi, fel rheithiwr, eu disgwyl gan Wasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd EM yn ystod pob cam wrth ichi wasanaethu ar reithgor. Mae copïau o 'Siarter y Rheithiwr' ar gael yn y llys.

Mae rhagor o wybodaeth am wasanaethu ar reithgor a beth mae hyn yn ei olygu i'w gweld yn y llyfryn 'Canllaw i Wasanaeth Rheithgor'. Bydd pob rheithiwr yn cael copi o hwn yn eu pecyn cadarnhau.

Efallai yr hoffech wyllo'r ffilm 'Eich Rôl fel Rheithiwr' cyn gwasanaethu ar reithgor. Mae hon i'w gweld ar-lein yn www.gov.uk/jury-service

Bydd y ffilm 20 munud yn rhoi cyfle ichi gael gwybod rhagor am wasanaethu ar reithgor cyn ichi ddod i'r llys. Dangosir y ffilm ichi yn y llys ar eich diwrnod cyntaf. Yn ogystal â hynny, bydd rheolwr y rheithgor yn rhoi sgwrs gyflwyno ichi a fydd yn cynnwys rhagor o wybodaeth am y llys penodol lle y byddwch yn gwasanaethu.

Ond roeddwn i'n meddwl mai i bobl sy'n ystyried cyflawni hunanladdiad y mae'r Samariaid?

Na - mae'r Samariaid yn cynnig cymorth emosiynol ar gyfer llawer o bethau a'r rheini'n amrywio o broblemau ynghylch perthynas a phroblemau teulu i straen meddwl cysylltiedig â'r gwaith a phryderon ariannol. Mae'r Samariaid ar gael i unrhyw un sy'n wynebu unrhyw fath o drallod.

Mae 80 y cant o'r bobl sy'n ffonio heb fwriad o gwbl o gyflawni hunanladdiad. Y cyfan sydd ei angen arnynt yw cael sgwrs â rhywun er mwyn cael cymorth a thrafod eu teimladau.

Beth ddylwn i wneud os bydd rhywun yn dod ata'i i geisio dylanwadu ar fy mhenderfyniad y tu allan i oriau'r llys?

Os bydd rhywun yn dod atoch chi y tu allan i'r llys, fe ddylech gysylltu â'r Heddlu a riportio'r peth ar unwaith. Y tro nesaf ichi ddychwelyd i'r llys, fe ddylech ddweud wrth un o swyddogion y llys er mwyn i farnwr y treial gael gwybod.